

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 14 d.
(OR. en)

15417/23

COPS 547
POLMIL 303
EUMC 477
TRANS 505
UD 259

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. lapkričio 14 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	JOIN(2023) 37 final
Dalykas:	BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI dėl Karinio mobilumo veiksmų plano 2.0 įgyvendinimo nuo 2022 m. lapkričio mėn. iki 2023 m. spalio mėn.

Delegacijoms pridedamas dokumentas JOIN(2023) 37 final.

Pridedama: JOIN(2023) 37 final

EUROPOS
KOMISIJA

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2023 11 13
JOIN(2023) 37 final

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl Karinio mobilumo veiksmų plano 2.0 įgyvendinimo nuo 2022 m. lapkričio mėn. iki
2023 m. spalio mėn.**

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Karinio mobilumo veiksmų plano 2.0 įgyvendinimo nuo 2022 m. lapkričio mėn. iki 2023 m. spalio mėn.

I. ĮVADAS

1. 2022 m. kovo mėn. Saugumo ir gynybos strateginiame kelrodyje¹ patvirtinta, kad Europos saugumui ir gynybai labai svarbu iš esmės stiprinti karinį mobilumą, ypač atsižvelgiant į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą. Karinis mobilumas suteikia galimybę ES valstybių narių pajėgoms greitai ir reikiamu mastu reaguoti į krizes, kylančias prie ES išorės sienų ir už jos ribų, be kita ko, kuo greičiau ir kuo sklandžiau perkeltiant karinę įrangą. Vadovaujantis Strateginiu kelrodžiu, ES karinio mobilumo veiksmų plane 2.0² (toliau – Veiksmų planas) nustatyta išsami sistema, kaip sukurti gerai tarpusavyje sujungtą karinio mobilumo tinklą, pasižymintį trumpesniu reagavimo laiku ir pajėgia, saugia, tvaria ir atsparia transporto infrastruktūra ir pajėgumais.
2. Šioje pirmojoje ES karinio mobilumo veiksmų plano 2.0 pažangos ataskaitoje apžvelgiamas įvairių Sąjungos institucijų, įstaigų ir agentūrų atliekamas darbas įgyvendinant nustatytus veiksmus pagrindinėse prioritetinėse Veiksmų plano srityse. Kai reikia, joje taip pat nagrinėjama pažanga, įvairiose srityse padaryta nuo tada, kai buvo parengta paskiausia 2018 m. Karinio mobilumo veiksmų plano pažangos ataskaita (ji buvo pateikta 2021 m. rugsėjo mėn.³).
3. Veiksmų plane pateikiamas strateginis požiūris, kuriuo siekiama veiksmingai įtraukti įvairius suinteresuotuosius subjektus, be kita ko, valstybėse narėse. Taip sudaromos palankesnės sąlygos užtikrinti valstybių narių veiklos, vykdomos, be kita ko, įgyvendinant įvairius atitinkamus PESCO projektus, visų pirma susijusius su kariniu mobilumu ir logistikos centrais⁴, ir ES lygmeniu atliekamo darbo įvairiomis temomis kryptį suderinamumą ir tarpusavio sąsajas. Kaip numatyta Veiksmų plane, 2023 m. birželio mėn. Tarybai pirmininkaujančios Švedijos pastangomis buvo surengtas pirmasis metinis renginys karinio mobilumo klausimais, kuriame dalyvavo ES institucijų, atitinkamų PESCO projektų ir partnerių, pavyzdžiui, NATO, ekspertai.

II. DAUGIARŪŠIO TRANSPORTO KORIDORIAI IR LOGISTIKOS CENTRAI

A. Dvejopo naudojimo transporto infrastruktūros finansavimas

4. 2021–2027 m. daugiametėje finansinėje programoje dvejopo naudojimo transporto infrastruktūrai pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę bendrai finansuoti numatytas 1,69 mlrd. EUR biudžetas. 2021 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl projektų. Pagal pradinį planą Komisija turėjo kasmet skelbti kvietimus teikti pasiūlymus dėl projektų, kuriems numatytas 330 mln. EUR biudžetas⁵.
5. Prasidėjus neišprovokuotai Rusijos agresijai prieš Ukrainą, Komisija gerokai padidino savo paramą kariniam mobilumui skirtai dvejopo naudojimo transporto infrastruktūrai, paspartindama pasiūlymų vertinimą ir pradiniam etape sutelkdama turimas biudžeto lėšas.

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/lt/pdf>.

² [Karinio mobilumo veiksmų planas 2.0.pdf \(europa.eu\)](#).

³ Bendra ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl karinio mobilumo veiksmų plano įgyvendinimo nuo 2020 m. spalio mėn. iki 2021 m. rugsėjo mėn., JOIN(2021) 26 *final*.

⁴ Logistikos centrų tinklas Europoje ir parama operacijoms.

6. 2022 m. gegužės mėn. Komisija atrinko 22 projektus, kuriems 15-oje valstybių narių visų rūšių transportui iš viso skirta 339 mln. EUR ES bendro finansavimo⁶.
7. 2022 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė antrąjį kvietimą teikti pasiūlymus, kuriems taip pat buvo numatytas 330 mln. EUR biudžetas. Valstybės nars labiau sudomino šis kvietimas teikti pasiūlymus ir jos paprašė skirti gerokai daugiau ES bendro finansavimo – iš viso 1,39 mlrd. EUR, t. y. keturis kartus daugiau nei numatytas biudžetas. Atsižvelgdama į aukštą projektų kokybę ir būtinybę skubiai reaguoti į naujas geopolitines aplinkybes, Komisija 2022 m. lapkričio mėn. atrinko 35 projektus, kuriems iš viso skirta 616 mln. EUR ES bendro finansavimo⁷.
8. Taigi šiuo metu 18-oje valstybių narių iš viso vykdomi 57 projektai, kuriems skirta 944 mln. EUR ES bendro finansavimo. 35 proc. šios sumos paskirstyta geležinkelių, 28 proc. – kelių, 21 proc. – oro uostų ir 16 proc. – jūrų infrastruktūros projektams. Bendrai finansuojami projektai daugiausia susiję su geležinkelių pajėgumų stiprinimu (paprastai siekiant užtikrinti 740 m ilgio traukinių judėjimą), greitkelių, ypač viadukų ir kelių tiltų, bei oro uostų pajėgumų didinimu ir daugiarašio transporto srautų valdymo pajėgumų stiprinimu, taip pat uostų pajėgumų ir sujungiamumo gerinimu.
9. Trečiasis ir paskutinis kvietimas teikti pasiūlymus siekiant panaudoti likusias lėšas (maždaug 790 mln. EUR) buvo paskelbtas 2023 m. gegužės mėn., o pasiūlymų dėl projektų pateikimo terminas baigėsi 2023 m. rugsėjo mėn. Trečiasis kvietimas teikti pasiūlymus iki šiol sulaukė didžiausio valstybių narių susidomėjimo: 22 valstybės narės pateikė pasiūlymus dėl 112 projektų, kuriems iš viso paprašyta skirti 3,7 mlrd. EUR ES bendro finansavimo, t. y. 4,7 karto daugiau nei iš pradžių numatytas biudžetas. 2024 m. pradžioje Komisija turėtų paskelbti sprendimą dėl sutarčių skyrimo pagal trečiąjį kvietimą teikti pasiūlymus. Labai tikėtina, kad pasirašius sutartis pagal šį trečiąjį kvietimą teikti pasiūlymus bus panaudotas visas šioje DFP kariniam mobilumui skirtai dvejetainio naudojimo transporto infrastruktūrai numatytas biudžetas.
10. Galiausiai 2023 m. spalio mėn. neoficialaus Granadoje vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo metu priimtoje deklaracijoje ES vadovai dar kartą patvirtino kariniam mobilumui skiriamas daug dėmesio⁸.
11. 2023 m. birželio 15 d. Europos investicijų banko direktorių valdyba patvirtino Strateginę Europos saugumo iniciatyvą PLIUS. Pagal ją investicijoms į saugumą ir gynybą numatoma skirti daugiau lėšų – dabartinės 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos laikotarpiu iki 8 mlrd. EUR, numatant platesnio masto jų panaudojimą, kaip papildomas sritis įtraukiant visų pirma karinį mobilumą ir ypatingos svarbos infrastruktūrą. Europos investicijų bankas pripažįsta, kad pasikeitė geopolitinė aplinka, dėl kurios įvairiose srityse, susijusiose su Europos saugumo ir gynybos sektoriumi, įskaitant jo tiekimo grandines, padidėjo finansavimo poreikiai. Atsižvelgiant į tokių išteklių ir investicijų pobūdį, kitas žingsnis bus nustatyti galimus projektus. Šiuo metu jau vyksta diskusijos su Europos Komisija dėl to, kaip būtų galima remti šią sritį.

B. Transeuropinių transporto tinklų peržiūra

⁶ 2022 m. gegužės 24 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas dėl karinio mobilumo projektų atrankos pagal 2021 m. kvietimą teikti pasiūlymus dėl dotacijų pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę (Transporto sektorius) pagal Įgyvendinimo sprendimą C(2021) 5763 (C(2022) 3261 *final*).

⁷ 2023 m. balandžio 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas dėl karinio mobilumo projektų atrankos pagal 2022 m. kvietimą teikti pasiūlymus dėl dotacijų pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę (Transporto sektorius) pagal Įgyvendinimo sprendimą C(2021) 5763 (C(2023) 2298 *final*).

⁸ 2023 m. spalio 6 d. Europos Vadovų Tarybos Granados deklaracija, <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2023/10/06/granada-declaration>.

12. 2021 m. gruodžio 14 d. Komisija pateikė pasiūlymą peržiūrėti Transeuropinių transporto tinklų reglamentą⁹. Į jį įtraukti du pagrindiniai aspektai, kurie padėtų palengvinti karinį mobilumą ES ir už jos ribų: pirma, sugriežtinti keli transporto, ypač geležinkelių, infrastruktūros reikalavimai ir, antra, atnaujinti žemėlapiai, kuriuose tam tikrais atvejais atsižvelgiama ir į karinius poreikius. 2022 m. liepos 27 d. Komisija pateikė iš dalies pakeistą pasiūlymą, kuriame atsižvelgiama į pasikeitusią geopolitinę padėtį¹⁰.
13. Transeuropinių transporto tinklų peržiūros procesui taikoma įprasta teisėkūros procedūra – tai reiškia, kad Taryba ir Parlamentas, remdamiesi Komisijos pasiūlymu, turi susitarti dėl reglamento galutinio teksto. 2022 m. gruodžio 5 d. Taryba susitarė dėl bendro požiūrio¹¹, o Europos Parlamentas 2023 m. balandžio 13 d. priėmė pranešimą ir patvirtino derybų įgaliojimus¹². Į Parlamento pranešimą įtrauktas pasiūlymas dėl naujo 47a straipsnio dėl karinio mobilumo. Pagal šį straipsnį visų pirma būtų reikalaujama, kad valstybės narės, kurdamos arba modernizuodamos transeuropinio transporto tinklo infrastruktūrą, atsižvelgtų į karinio mobilumo poreikius¹³. Be to, naujojo straipsnio nuostatomis Komisija būtų įpareigota atlikti tyrimą dėl skubaus didelio masto karinės paskirties judėjimo¹⁴.
14. Iki šiol tikintis, kad derybas pavyks užbaigti iki Ispanijos pirmininkavimo Tarybai laikotarpio pabaigos (2023 m. pabaigos) ir reglamentas galės įsigalioti 2024 m. pavasarį, buvo surengti keturi Tarybos, Europos Parlamento ir Komisijos politiniai trilogai.

C. Kariniai reikalavimai

15. Siekdama toliau derinti transeuropinio transporto tinklo ir ES karinio transporto tinklo standartus, Taryba 2023 m. spalio 23 d. priėmė peržiūrėtus karinius reikalavimus, įskaitant II priedą „Daugiarūšio transporto koridoriai“. Per šį peržiūros procesą taip pat buvo konsultuojamasi su NATO. Išplėsta karinių reikalavimų taikymo sritis apima tokius aspektus kaip logistikos centrai, degalų tiekimo grandinės infrastruktūra, per Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą įgyta patirtis ir pasiūlymų dėl dvejojo naudojimo infrastruktūros projektų vertinimo kariniai kriterijai.
16. Naujajame priede dėl degalų tiekimo grandinės infrastruktūros¹⁵ pateikiamos degalų sistemų, įrenginių ir įrangos techninės specifikacijos, siekiant užtikrinti, kad ši infrastruktūra galėtų veiksmingai palaikyti didelio masto karinius judėjimus, kartu išlaikant Sąjungos ir jos strateginių partnerių, pavyzdžiui, NATO, veiksmų sąveikumą. Jame nustatyti tokie pat reikalavimai kaip ir NATO taikomi standartai, kurie buvo pateikti ES kariniam štabui (EUMS)¹⁶. Šiuo priedu, kuris tampa karinių reikalavimų dalimi, suteikiama galimybė ateityje pagal Europos infrastruktūros

⁹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos transeuropinio transporto tinklo plėtros gairių (COM(2021) 812).

¹⁰ Iš dalies pakeistas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos transeuropinio transporto tinklo plėtros gairių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1153 bei Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1315/2013 (COM(2022) 384 *final*).

¹¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15058-2022-INIT/lt/pdf>.

¹² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0147_LT.html#_section1.

¹³ „1. Kurdamos arba modernizuodamos transeuropinio transporto tinklo infrastruktūrą, valstybės narės įvertina poreikį viršyti III skyriuje nustatytus reikalavimus, kad būtų atsižvelgta į karinių pajėgų transporto ir priemonių svorį, dydį ar mastą, jo aktualumą ir įgyvendinamumą.“

¹⁴ „2. Ne vėliau kaip ... [vieni metai po šio reglamento įsigaliojimo] Komisija atlieka tyrimą, kad nustatytų skubaus didelio masto judėjimo visoje Sąjungoje, įskaitant strateginius maršrutus, galimybes, siekiant pagerinti transeuropinio transporto tinklo infrastruktūros dvejojo naudojimo galimybes. Tyrime pateikiami ilgalaikio infrastruktūros planavimo dvejojo naudojimo judumo tikslais elementai. Šio tyrimo metu Komisija konsultuojasi su valstybėmis narėmis.“

¹⁵ Žr. dokumento „Kariniai reikalavimai dėl karinio mobilumo ES ir už jos ribų“, ST 10440/23, XI priedą, ES Tarybos patvirtintą 2023 m. spalio 23 d. (dar nepaskelbta).

¹⁶ 2017 m. sausio 19 d. dokumentas „NATO degalų, alyvos ir tepalų (POL) infrastruktūros techniniai kriterijai ir standartai“, AC/4-N(2017)0002 (INV), iš dalies pakeistas 2023 m. birželio 9 d.

tinklų priemonę bendrai finansuoti dvejopo naudojimo degalų tiekimo grandinės infrastruktūros projektus, siekiant paskatinti valstybes nares investuoti į savo degalų tiekimo grandinės infrastruktūrą.

D. Ilgalaikis skubaus ir didelio masto karinių pajėgų judėjimo infrastruktūros planavimas

17. Komisijos tarnybos kartu su Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT), įskaitant ES karinį štabą, valstybėms narėms pateikė paaiškinimą dėl tyrimo, kuriuo siekiama nustatyti skubaus didelio masto judėjimo galimybes, siekiant padidinti atsparumą aprūpinimo degalais srityje, pagerinti ilgalaikį infrastruktūros planavimą ir užtikrinti optimalų šios infrastruktūros naudojimą, metodikos ir tvarkaraščio. Su šiuo tyrimu susiję darbai jau pradėti ir turėtų būti užbaigti iki 2024 m. pavasario. Pirmuoju etapu, kuris prasidėjo šių metų liepos mėn. ir šiuo metu yra vykdomas glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, bus nustatyti pagrindiniai skubaus ir didelio masto karinio personalo ir įrangos judėjimo įvykus konfliktui arba vykstant karinėms pratyboms koridoriai. Antruoju etapu bus nustatytos pagrindinių koridorių, laikomų prioritetiniais karinio judėjimo koridoriais, infrastruktūros spragos. Trečiuoju etapu reikės nustatyti veiksmus, kuriais būtų mažinamos spragos ir užtikrinamas sklandus karinio personalo ir įrangos judėjimas. Siekiant bendro tikslo labiau pirmenybę teikti būtinoms investicijoms, kuriomis palengvinamas skubus didelio masto karinis judėjimas, šiuo tyrimu palaikomas siekis sukurti tinkamos struktūros tinklą, įskaitant pajėgumus vežti ir laikyti pavojingus krovinius ir turėti reikiamą kiekį degalų.
18. Ši veikla padės didinti TEN-T politikos ir ES karinio mobilumo sąveiką, kartu kuo veiksmingiau naudojant ribotus išteklius. Nustatytais veiksmais, kuriais siekiama mažinti spragas ir stiprinti karinį mobilumą, bus svariai prisidedama prie būsimo bendro finansavimo pagal EITP, taip pat valstybių narių nacionalinių investavimo prioritetų. Remdamasis atlikta analize, Europos investicijų bankas, glaudžiai bendradarbiaudamas su Komisija, taip pat nustatys didelės pridėtinės vertės gynybos srityje turinčius dvejopo naudojimo infrastruktūros projektus.
19. Analizė taip pat suteiks galimybę valstybėms narėms savo planavimo veiklą geriau koordinuoti su kitų valstybių narių veiksmais, kad visame koridoriuje, apimančiame kelias valstybes nares, būtų užtikrinta vienoda infrastruktūros kokybė. Tai taip pat padės geriau koordinuoti valstybių narių gynybos ir infrastruktūros ministerijų veiklą. Be to, analizė padės užtikrinti glaudesnę valstybių narių bendradarbiavimą ir jų veiksmų derinimą investuojant į infrastruktūrą, taip skatinant geresnį sujungiamumą valdant didelio masto karinius judėjimus Europos lygmeniu.

E. Prieiga prie oro erdvės ir galimybės naudotis oro erdvės navigacijos paslaugomis (BED ir SESAR)

20. Europos gynybos agentūra (EGA) ir atitinkamos Komisijos tarnybos toliau bendradarbiavo užtikrindamos prieigą prie oro erdvės ir galimybes naudotis oro navigacijos paslaugomis civilinės ir karinės aviacijos srityse įgyvendinant Bendro Europos dangaus (BED) iniciatyvą ir susijusį oro eismo valdymo modernizavimo projektą (SESAR). Dėl bet kokio karinių ir civilinių sistemų sąveikumo trūkumo kariuomenei gali kilti pavojus, susijęs su prieiga prie oro erdvės ir galimybėmis naudotis navigacijos paslaugomis. Kai kuriais atvejais tai taip pat gali būti iššūkis, ypač kai kariuomenė teikia paslaugas civiliniams naudotojams. Aviaciją ir oro eismo valdymą įtraukus į Karinio mobilumo iniciatyvą, kaip matyti iš naujausio Karinių reikalavimų atnaujinimo¹⁷, pripažįstama šių sričių svarba šalinant sąveikumo spragas. Jei bus atnaujintas

¹⁷ Karinių reikalavimų dėl karinio mobilumo Europos Sąjungoje ir už jos ribų (ST 11373/19) peržiūrėtas II priedas, 2023 m. kovo 27 d.

Igyvendinimo reglamentas dėl dvejojo naudojimo reikalavimų¹⁸, ateityje karinės aviacijos bendruomenė galėtų teikti pasiūlymus dėl karinio mobilumo projektų pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę. Be to, didėjant dvejojo naudojimo įrangos svarbai, reikės atsižvelgti į Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūros (EASA), kaip civilinio sektoriaus sertifikavimo institucijos, atliekamą vaidmenį.

III. REGULIAVIMO PARAMOS PRIEMONĖS

A. Tarpvalstybinio judėjimo leidimai

21. Įgyvendinant EGA A kategorijos programą „Tarpvalstybinio judėjimo leidimo procedūrų Europoje optimizavimas“ suderinamos ir supaprastinamos procedūros ir plėtojami sprendimai prisidedančiųjų valstybių narių teritorijoje, oro erdvėje ir vidaus vandenyse. 2023 m. rugsėjo 12 d. Danija tapo paskutine šalimi, pasirašiusia du techninius susitarimus: vieną dėl antžeminio judėjimo, o kitą – dėl judėjimo oro transportu. Taigi dabar techninius susitarimus dėl antžeminio judėjimo ir judėjimo oro transportu yra pasirašiusios 25 prisidedančiosios valstybės narės, taip pat Norvegija. Šiuo metu prisidedančiosios valstybės narės, padedamos EGA, rengia techninį susitarimą dėl judėjimo jūroje, kurio pasirašymo procedūra turėtų būti pradėta 2024 m. pradžioje.
22. Siekdama padėti įgyvendinti pasirašytus techninius susitarimus, EGA parengė įgyvendinimo stebėsenos matricą (angl. IMM), kurią taikant galima stebėti įvairių veiksmų, vykdomų pagal skirtingus susitarimus, įgyvendinimo pažangą. Be to, nacionalinių karinio mobilumo ryšių palaikymo centrų tinklas suteiks vertingos valstybių narių grįžamosios informacijos dėl būsimų pakeitimų. EGA bendradarbiaus su ES valstybėmis narėmis, kad surengtų teorinio modeliavimo pratybas arba praktinį seminarą, padėsiančius visapusiškai įgyvendinti techninius susitarimus, taip pat išbandyti parengtą techninių susitarimų dėl antžeminio judėjimo metinio leidimo šabloną.
23. Siekdama išnagrinėti galimybes sujungti PESCO projektus „Karinis mobilumas“ ir „Logistikos centrų tinklas“, EGA 2023 m. liepos 5 d. surengė pirmąjį susitikimą su koordinuojančiomis valstybėmis narėmis. Remdamasi šio susitikimo rezultatais, EGA kartu su dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis toliau nagrinės esamas galimybes. Be to, susitarta įgyvendinant šiuos projektus užtikrinti visų šalių dalyvavimą atitinkamuose susitikimuose, kad būtų skatinama veiksmų sąveika ir koordinavimas.

B. Logistikos procesų skaitmenizacija

24. Į Europos gynybos fondo 2021 m. metinę darbo programą buvo įtrauktas pasiūlymas sukurti skaitmeninę sistemą, skirtą greitai ir saugiai keitimuisi su kariniu mobilumu susijusia informacija (SDMMS). 2022 m. liepos 21 d. Komisija paskelbė konkurso laimėtoją – tai Estijos vadovaujamas iš devynių valstybių narių¹⁹ ir Norvegijos įmonių sudarytas konsorciumas, kuriam šiai skaitmeninei sistemai sukurti ketinama skirti daugiau kaip 9 mln. EUR finansavimą. Susitarimas dėl dotacijos buvo pasirašytas 2022 m. gruodžio mėn. pabaigoje, o 2023 m. sausio mėn. buvo surengtas pirmasis įžanginis susitikimas. Bendra šio projekto trukmė – 30 mėnesių, taigi skaitmeninė saugaus ir greito keitimosi su kariniu mobilumu susijusia informacija sistema turėtų būti sukurta iki 2025 m. vidurio. Ji palengvins tiesioginį ir saugų dalyvaujančių šalių vyriausybių, prašančių leidimų dėl bet kokių karinių judėjimų ir juos tvirtinančių, keitimąsi informacija.

¹⁸ 2021 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/1328, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1153 apibrėžiami infrastruktūros reikalavimai, taikytini tam tikrų kategorijų dvejojo infrastruktūros naudojimo veiksmams, C/2021/5859, OL L 288, 2021 8 11.

¹⁹ Lietuvos, Vokietijos, Estijos, Bulgarijos, Lenkijos, Liuksemburgo, Rumunijos, Čekijos, Latvijos.

25. Pirmaisiais saugaus ir greito keitimosi informacija sistemos projekto įgyvendinimo metais daugiausia dėmesio buvo skiriama darbo struktūros sukūrimui ir visapusiškam visų suinteresuotųjų subjektų įtraukimui į projektą. Iki pirmųjų projekto vykdymo metų pabaigos siekiama susitarti dėl visų funkcinių ir nefunkcinių reikalavimų, kad būtų galima nustatyti išsamius projekto įgyvendinimo etapo tikslus ir planus. Be to, bus parengtas veiklos naudos ir sąnaudų planas, kad būtų galima geriau įvertinti sistemoje diegiamų pakeitimų vertę. Visa tai yra svarbus būsimos visos sistemos plėtros pagrindas.

C. Muitinė

26. Šiuo metu EGA kartu su Komisija ir prisidedančiomis valstybėmis narėmis atlieka „Karinės muitinės sistemos (angl. MSC) kūrimo poreikių, naudos ir rizikos vertinimo“ – juo bus grindžiami visi tolesni veiksmai – peržiūrą. Be to, Komisija tikisi, kad, prieš pradėdant rengti ES muitų teisės aktų teisinius pakeitimus, bus pasiekti pirmieji apčiuopiami saugaus ir greito keitimosi informacija sistemos projekto rezultatai. Teisiniais pakeitimais bus sukurtas valstybių narių naudojimosi minėta sistema teisinis pagrindas ir užtikrinta, kad ta sistema būtų suderinta su ES muitų teisės aktuose nustatytais muitinės procedūromis.

D. Geresnė logistika

27. Siekdama parengti ES masto logistikos IT tinklo koncepciją, kad įvairūs dalyviai galėtų keistis logistikos duomenimis, EGA 2023 m. pirmąjį pusmetį pristatė išvadas, padarytas atlikus tyrimą, per kurį buvo apžvelgiamos nacionalinės logistikos IT sistemos ir organizacijų išteklių planavimo programinė įranga, įskaitant nacionalinius stebėjimo ir sekimo pajėgumus bei kitas IT taikomas programas, pavyzdžiui, NATO logistikos funkcinės srities paslaugų sistemą (LOGFAS). Šio tyrimo išvadomis bus remiamasi atliekant antrąjį tyrimą, kurio tikslas – parengti koncepciją, kaip sukurti jungtinį logistikos ryšių tinklą.
28. Kalbant apie adityviosios gamybos, karinės logistikos srityje paprastai vadinamos 3D spausdinimu, sprendimų naudojimą, neseniai pradėtu EGA B kategorijos projektu „Adityvioji gamyba logistinei paramai užtikrinti“ siekiama parengti ir nustatyti bendrus standartus, kad būtų padidintas sąveikumas. Remdama šią veiklą, EGA atliko įvairius tyrimus, o jų rezultatai buvo pristatyti 2023 m. Šiuo požiūriu viename iš šių tyrimų pateiktos ginkluotosioms pajėgoms skirtos gairės, kaip teisiniu požiūriu naudoti adityviosios gamybos sprendimus įvairiais kariniais scenarijais.

IV. Atsparumas ir parengtis

A. Strateginiai transportavimo pajėgumai

29. Vadovaudamasi Strateginiu kelrodžiu²⁰, ES valstybės narės susitarė stiprinti bendradarbiavimą ir koordinavimą oro srityje, plėtodamos gebėjimą kartu vykdyti oro saugumo operacijas, įskaitant aviacinės paramos, gelbėjimo ir evakavimo, stebėjimo ir pagalbos nelaimės atveju teikimo užduotis. Siekdamas palengvinti koordinuotą karinių oro išteklių naudojimą BSGP misijoms ir operacijoms remti, ES valstybės narės taip pat ketina stiprinti ES ir daugiašalių struktūrų bei iniciatyvų oro srityje, pavyzdžiui, Europos oro transporto vadovavimo centro (EATC), bendradarbiavimą ir partnerystę. Šiuo atžvilgiu 2023 m. birželio 28 d. ES karinis štabas ir EATC veikloje dalyvaujančios šalys²¹ pasirašė techninį susitarimą. Šiuo techniniu susitarimu standartizuojamos procedūros, kad ES karinis štabas galėtų lengviau naudotis EATC teikiamomis

²⁰ Saugumo ir gynybos strateginis kelrodis – Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo, ST 7371/22, 2022 m. kovo 21 d.

²¹ BE, DE, ES, FR, IT, LU ir NL.

oro transporto paslaugomis vykdant ES karines BSGP misijas ir operacijas strateginio ligonių evakavimo orlaiviais ir oro susisiekimo srityse. Skubos atveju šiomis procedūromis taip pat galėtų pasinaudoti kiti ES subjektai, pvz., vykdant civilines BSGP misijas – Civilinių operacijų planavimo ir vykdymo centras, o konsulinės krizės atveju – Reagavimo į krizes centras. Septynios EATC veikloje dalyvaujančios valstybės ES kariniam štabui savanoriškai skyrė nemokamų ekvivalenčių skrydžio valandų (EFH), kad vienus metus būtų galima išbandyti šias procedūras.

ES karinio štabo ir Europos oro transporto vadovavimo centro bendradarbiavimas bus pirmas žingsnis siekiant glaudesnio šių dviejų subjektų bendradarbiavimo. Be to, šiuo techniniu susitarimu kaip pavyzdžiu galima naudotis įgyvendinant kitus projektus ir iniciatyvas, pavyzdžiui, sudarant palankesnes sąlygas panaudoti ES greitojo dislokavimo pajėgumus²².

30. EGA, atsižvelgdama į 2020 m. ataskaitą dėl suderintos metinės peržiūros gynybos srityje ir kartu įgyvendindama atitinkamus PESCO projektus, tęsė darbus siekdama sukurti būtinus jūrų ir oro transporto ir (arba) transportavimo oru pajėgumus. Šiuo metu įgyvendinant projektą „Būsimas vidutinio dydžio taktinis transportinis orlaivis“ rengiamas pramoninės plėtros gairių dokumentas, taip pat tyrimas, finansuojamas pagal Europos gynybos fondo 2022 m. darbo programą. Įgyvendinant projektą „Nestandartinio dydžio krovininių strateginis oro transportas“ rengiami aukšto lygio bendri reikalavimai, o pagal Europos gynybos fondo 2023 m. darbo programą paskelbus kvietimą atlikti šios srities tyrimą laukiama projektų pasiūlymų. 2023 m. birželio mėn. buvo pradėta įgyvendinti projektą „Naujos kartos vidutinis sraigtasparnis“ ir šiuo metu renkama valstybių narių informacija apie būsimus jų sraigtasparnių planus, susijusius tiek su esamų parkų atnaujinimu, tiek su naujų platformų kūrimu.
31. Kiek tai sietina su kariuomenės specializuoto geležinkelių transporto poreikiais, bendromis ES valstybių narių, Komisijos ir EGA pastangomis į pasiūlymą dėl reglamento dėl geležinkelių infrastruktūros pajėgumo naudojimo²³ įtrauktos nuostatos, pagal kurias tam tikromis sąlygomis būtų galima teikti pirmenybę kariniam judėjimui. Be to, EGA, siekdama nustatyti galimus kariniam naudojimui skirtų specializuotų geležinkelių transporto išteklių ir geležinkelių infrastruktūros reikalavimus, netrukus pradės ES geležinkelių pajėgumo tyrimą, kuriame ketinama apžvelgti esamus kariuomenės naudojamų nacionalinių ir komercinių geležinkelių išteklių pajėgumus.

B. Apsauga nuo saugumo rizikos

32. Tarybai paprašius²⁴, Komisija, Tinklų ir informacinių sistemų (TIS) bendradarbiavimo grupė ir EIVT šiuo metu rengia kibernetinio saugumo rizikos scenarijus. Iš pradžių daugiausia dėmesio skiriama telekomunikacijų ir elektros energijos sektoriams, tačiau tolesniais veiklos etapais bus įvertinti ir kiti ypatingos svarbos sektoriai, pavyzdžiui, transporto sektorius. Siekiant padėti atitinkamiems civiliniams ir kariniams suinteresuotiesiems subjektams ir veiklos vykdytojams veiksmingai keistis skaitmeniniais duomenimis, būtina turėti atsparų ir patikimą dalijimosi duomenimis tinklą, kuriame būtų užtikrintas aukštas kibernetinio saugumo lygis. Kuriant tokį tinklą būtų galima pasinaudoti ES infrastruktūra, pavyzdžiui, Sąjungos saugaus junglumo programa (IRIS²).

²² Šiuo metu ES kuria greitojo dislokavimo pajėgumus (angl. EU RDC), kuriuos turėtų sudaryti iki 5 000 karių. Šie ES greitojo dislokavimo pajėgumai bus tvirta, lanksti ir keičiamo dydžio karinė priemonė, papildysianti didelį ES krizių valdymo priemonių rinkinį.

²³ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl geležinkelių infrastruktūros pajėgumo naudojimo bendroje Europos geležinkelių erdvėje, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2012/34/ES ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 (COM(2023) 443 *final*).

²⁴ Tarybos išvados dėl Europos Sąjungos kibernetinio saugumo būklės raidos, ST 09364/22, 2022 m. gegužės 23 d.

33. 2023 m. sausio mėn. įsigaliojo Direktyva dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo²⁵. Nors gynyba nepriskiriama jos taikymo sričiai, ši direktyva padės didinti subjektų, eksploatuojančių ypatingos svarbos infrastruktūrą 11-oje sektorių, įskaitant kelių, geležinkelių, oro ir jūrų transportą, fizinį atsparumą. Taigi ji padeda užtikrinti esminių paslaugų, reikalingų ir kariniam mobilumui, teikimą transporto sektoriuje. Vienas iš pagrindinių naujosios Direktyvos dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo sistemos ramsčių yra Ypatingos svarbos subjektų atsparumo klausimų grupė, kurioje valstybių narių ekspertai ir Komisijos tarnybos aptaria, *inter alia*, ypatingos svarbos infrastruktūrai kylančias grėsmes. Reaguodama į Rusijai pradėjus karą prieš Ukrainą padidėjusią sabotažo grėsmę, Taryba 2022 m. gruodžio mėn. priėmė Rekomendaciją dėl suderinto požiūrio į ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimą²⁶. Transporto sektorius įvardytas kaip vienas iš keturių pagrindinių sektorių, kuriems skirta ta rekomendacija.
34. 2023 m. birželio mėn. EGA ir atitinkamos Komisijos tarnybos pristatė mokslinio tyrimo, kuriuo siekiama įvertinti klimato kaitos poveikį su gynyba susijusiai ypatingos svarbos energetikos infrastruktūrai, įskaitant transportą, rezultatus²⁷. Konsultacijų dėl tvarios energijos gynybos ir saugumo sektoriuje forume buvo toliau nagrinėjama, kaip didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą transporto sektoriuje, be kita ko, pavyzdžiui, analizuojant karinius reikalavimus, susijusius su vandeniliu grindžiamais sprendimais, skirtais sunkiosioms karinėms logistikos transporto priemonėms ir infrastruktūrai. Be to, 2023 m. gegužės mėn. EGA ir atitinkamos Komisijos tarnybos surengė teorinio modeliavimo pratybas, kad įvertintų klimato kaitos ir perėjimo prie žaliosios energijos poveikį su gynyba susijusiai ypatingos svarbos energetikos infrastruktūrai, įskaitant valstybių narių karinę transporto infrastruktūrą ir pajėgumus, atsparumui ir energetiniam saugumui.
35. EGA nuolat pabrėžė, kad reikalingas atsparus ir tvirtas dalijimosi duomenimis tinklas, pasižymintis aukštu kibernetinio saugumo lygiu, kuris padėtų atitinkamiems civiliniams ir kariniams suinteresuotiems subjektams ir veiklos vykdytojams veiksmingai keistis skaitmeniniais duomenimis.
36. Vadovaudamasi 2023 m. birželio mėn. priimtu Bendru komunikatu dėl naujo požiūrio į klimato ir saugumo sąsają²⁸, EIVT, Komisijos tarnybos ir EGA išnagrinės būdus, kaip sumažinti karinio transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro skatinant naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir susijusias technologijas.

V. PARTNERYSTĖ

A. ES ir NATO

37. 2023 m. sausio 10 d. Briuselyje pasirašytame trečiajame ES ir NATO bendrame pareiškime²⁹ pripažįstami ES ir NATO karinio mobilumo srityje pasiekti rezultatai. Siekiant suburti visus atitinkamus abiejų organizacijų darbuotojus, ir toliau reguliariai rengiamas ES ir NATO struktūrinis dialogas. Kaip paaiškėjo, jis yra veiksminga sistema naujam ES veiksmų planui pristatyti ir

²⁵ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo.

²⁶ 2022 m. gruodžio 8 d. Tarybos rekomendacija dėl Sąjungos suderinto požiūrio į ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimą.

²⁷ <https://eda.europa.eu/publications-and-data/impacts-of-climate-change-on-defence-related-critical-energy-infrastructure>.

²⁸ Bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Naujas požiūris į klimato ir saugumo sąsają. Klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo poveikio taikai, saugumui ir gynybai mažinimas“ (JOIN(2023) 19 *final*).

²⁹ <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2023/01/10/eu-nato-joint-declaration-10-january-2023/>.

atitinkamoms tolesnio bendradarbiavimo sritims aptarti, siekiant užtikrinti veiksmų nuoseklumą ir abipusį jų sustiprinimą. Ekspertų lygmeniu buvo surengti išsamūs informacijos mainai, daugiausia dėmesio skiriant kibernetiniam atsparumui ir transporto infrastruktūrai, kad kiekviena šalis galėtų geriau suprasti atitinkamus prioritetus. Be to, NATO atstovai dalyvavo 2023 m. birželio mėn. vykusiame pirmajame metiniame renginyje karinio mobilumo klausimais, o NATO jungtinės paramos ir įgalinimo vadovietės atstovai neoficialiai dalyvauja atitinkamuose PESCO projekto „Karinis mobilumas“ susitikimuose.

38. ES nepriklausančių NATO sąjungininkių dalyvavimas įgyvendinant atitinkamus PESCO projektus ir toliau teikia pridėtinės vertės, be kita ko, transatlantinio ir ES bei NATO bendradarbiavimo požiūriu. Be Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados ir Norvegijos, Taryba 2022 m. lapkričio mėn. leido pakviesti Jungtinę Karalystę dalyvauti PESCO karinio mobilumo projekte. Šiuo metu baigiama sudaryti administracinį susitarimą su šio projekto įgyvendintojais. Be to, 2023 m. kovo mėn. Taryba susitarė pakviesti Kanadą prisijungti prie PESCO projekto „Logistikos centrų tinklas“. Netrukus taip pat bus sudarytas administracinis susitarimas dėl Kanados dalyvavimo. Kol bus baigta rengti teisinius susitarimus, šių partnerių atstovai jau pakviesti dalyvauti atitinkamų projektų susitikimuose.
39. 2023 m. sausio mėn. Europos Komisijos pirmininkė ir NATO generalinis sekretorius paskelbė, kad bus sudaryta speciali ES ir NATO ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimo darbo grupė. 2023 m. birželio 29 d. ES ir NATO ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimo darbo grupė pateikė vertinimo ataskaitą, kurioje apžvelgiami dabartiniai saugumo srities iššūkiai ir pateikiamos rekomendacijos, kaip stiprinti ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumą. Šioje ataskaitoje transportas kartu su energetika, skaitmeniniu sektoriumi ir kosmosu įvardyti kaip keturi pagrindiniai sektoriai, kuriuose turėtų būti stiprinamas bendradarbiavimas, be kita ko, palaikant struktūrinį dialogą karinio mobilumo klausimais. Joje konkrečiai rekomenduojama stiprinti bendradarbiavimą, susijusį su transporto infrastruktūra, kad būtų galima pritaikyti karinio transporto svorį, dydį ar mastą.

B. Ryšiai su kitais partneriais

40. Atliekant minėtą transeuropinių transporto tinklų peržiūrą, iš dalies pakeistu pasiūlymu išplečiami Europos transporto koridoriai, dabartiniame reglamente vadinami pagrindinio tinklo koridoriais, įtraukiant Ukrainą ir Moldovą. Šių koridorių išplėtimas grindžiamas kitomis Sąjungos pastangomis stiprinti šių šalių transporto jungtis su ES, pavyzdžiui, 2022 m. gegužės mėn. Komisijos pradėta įgyvendinti solidarumo koridorių iniciatyva, kuria, Rusijai užblokavus Ukrainos uostus, siekiama padėti Ukrainai išlaikyti atvirus prekybos maršrutus.

VI. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

41. Praėjus metams nuo Karinio mobilumo veiksmų plano 2.0 paskelbimo, keturiose pagrindinėse prioritetinėse srityse imtasi atitinkamų veiksmų. Tai – nuolatinės pažangos, tačiau ir bendrai pripažįstamos būtinybės imtis skubių veiksmų atsižvelgiant į prastėjančią saugumo padėtį ženklas. Kad būtų pasiektas bendras tikslas sukurti gerai veikiantį karinio mobilumo tinklą, visi atitinkami suinteresuotieji subjektai raginami toliau įgyvendinti atitinkamus veiksmus laikantis koordinuoto požiūrio, grindžiamo veiksmų visais valdžios lygmenimis principu. Atnaujintas ir sustiprintas valstybių narių įsipareigojimas dėl karinio mobilumo, jeigu taip nuspręstų Taryba, padėtų toliau siekti šio tikslo, remiantis įgyvendinant atitinkamus PESCO projektus atliktu darbu platesnėje Karinio mobilumo veiksmų plano 2.0 taikymo srityje.
42. Kitą pažangos ataskaitą vyriausiasis įgaliotinis ir Komisija pateiks iki 2024 m. lapkričio mėn. pabaigos.